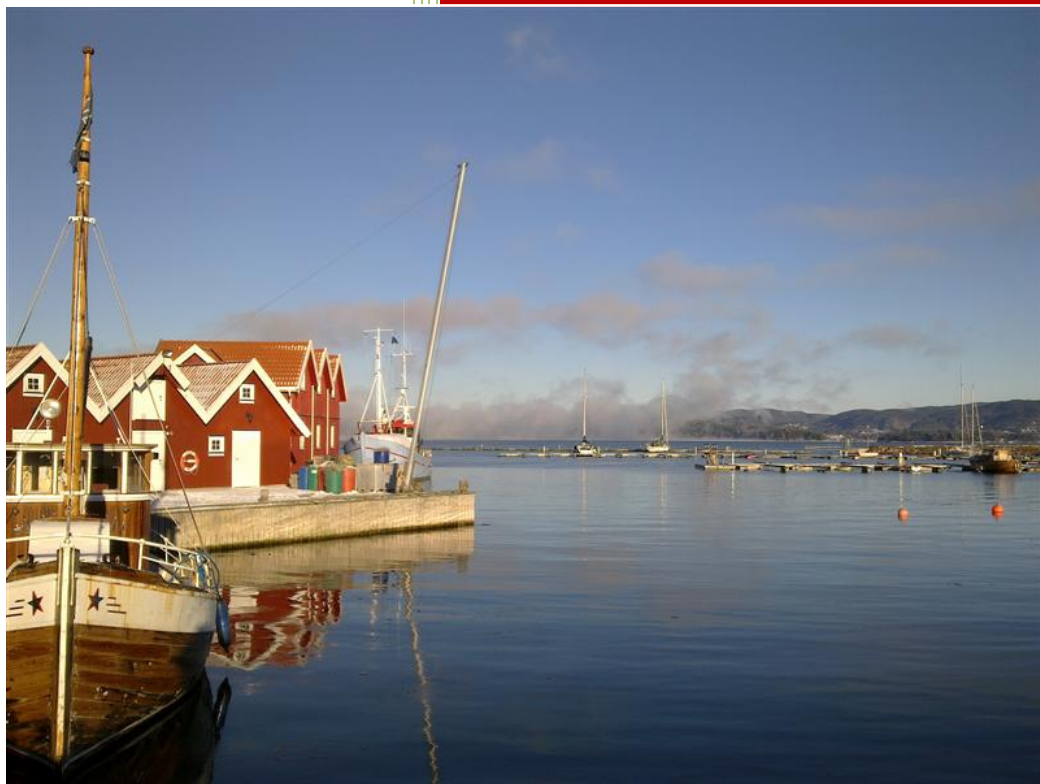

Service – Stolthet - Trivsel

Eierskapsmelding Holmestrand kommune

Vedtatt:
Formannskap 7.6.2012
Bystyret 20.6.2012

1	Innledning	3
2	Formål	3
3	Utfordringer ved eierstyring	3
4	Kjennetegn ved ulike selskapsformer.....	4
4.1	Aksjeselskap (AS).....	4
4.2	Interkommunale selskaper (IKS)	5
4.3	Kommunale foretak (KF).....	6
4.4	Interkommunale samarbeid	6
4.5	Stiftelser.....	7
4.6	Viktige vurderinger ved valg av selskapsform	7
5	Eierstrategi.....	8
6	Krav til godt eierskap.....	9
6.1	Eierstyring og eiers krav til selskapene	9
6.2	Styrer	11
7	Selskaper.....	14

1 Innledning

Holmestrand kommune forvalter store verdier gjennom ulike selskap. For at kommunen skal kunne forvalte de verdiene den rår over på en best mulig måte, er det viktig at det ligger en overordnet strategi til grunn. Eier bør avklare sitt ståsted i forhold til de ulike selskapene, og definere sine forventninger.

Utøvelsen av eierskapet har direkte konsekvenser for virksomhetens disponeringer og prestasjoner. Hvis eier ikke stiller krav og ikke har definert målene som for sitt eierskap vil virksomheten ha tilsvarende diffuse målsettinger.

En kommune bør også vurdere eierskapet i en samfunnsmessig sammenheng. God virksomhetsstyring krever oversikt og kontroll som skal gi bystyret og kommunens innbyggere trygghet for at materielle og menneskelige verdier forvaltes på en god måte.

2 Formål

Holmestrand kommunes selskaper vil gjennom eierskapsmeldingen få klarere styringssignaler fra eier, og meldingen vil dermed bidra til avklaring og større forutsigbarhet for selskapene.

Eierskapsmeldingen vil samlet sett gi et mer konkret budskap i forhold til hva eier forventer av det enkelte selskap. Dette kan for eksempel dreie seg om fokus på avkastning i de selskaper der eierskapet karakteriseres som finansielt, eller ivaretagelse av viktige samfunnshensyn.

Det er viktig at kommunen som eier definerer selskapenes hovedmålsettinger. Styrenes oppgave blir å videreutvikle strategien, og arbeide for å realisere selskapets formål. Klare eierforventninger, uttrykt for eksempel gjennom politiske mål, gir selskapene forutsigbarhet og bidrar til å konkretisere de krav styret må stille til virksomheten på vegne av eieren.

Dersom kommunens hovedmålsetting med eierskapet er å oppnå økonomisk avkastning, defineres eierskapet som finansielt, og det er naturlig å synliggjøre avkastningskrav.

Dersom selskapet betraktes som et gjennomføringsorgan for politiske målsettinger, defineres eierskapet som politisk. Et klart eksempel på dette er Vestfold avfall og ressurs AS (Vesar AS). Etter lovverket betaler slike selskaper ikke skatt, og det er heller ikke adgang til å ta ut utbytte eller på annen måte tildele eier verdier fra slike selskaper. Selskapets formål er utelukkende å realisere politiske målsettinger om miljøriktig og effektiv innhenting av husholdningsavfall.

3 utfordringer ved eierstyring

Kommunenes styringsorganer, lederstruktur og styringskultur er tilpasset ordinær kommunal virksomhet og ordinære politisk-administrative styringssystemer og rutiner. Økt satsing på selskapsorganisering og eierstyring gir nye utfordringer for kommunen, både på politisk og administrativt nivå.

Selskapsorganisering av kommunale tjenester innebærer en forskyvning av myndighet og fullmakter til selskapene, og også en delvis maktforskyvning. Gjennom god eierstyring må bystyret innta en aktiv eierrolle og rådmannen distansere seg fra den daglige styringen som ellers er i linja. Det vil være nødvendig å forvalte dette eierskapet på en «fornuftig måte» – gjennom de organer og virkemidler som står til rådighet for eier. Selskaper som blir «overlatt til seg selv» kan utvikle egne mål på tvers av eiernes intensjoner. Sterkt og aktivt eierskap forutsetter utvikling og bruk av eierstyringskompetanse hos eieren.

Organisering av kommunale tjenester gjennom et selskap forutsetter en fristilling fra den ordinære linjestyring med rådmannen som administrativ leder. For å velge å utføre kommunale tilbud og tjenester gjennom selskapsorganisering er det åpenbart at det må ligge klare omforente fordeler begrunnet i politiske vedtak om en annen form for organisering.

I den ordinære tjenesteproduksjonen gjennomføres styringen i tråd med de politiske vedtak og føringer som gjøres løpende gjennom året. Ansvar for, og gjennomføringen av disse tjenestene ligger til rådmannen. Rådmannen har derfor innenfor sin delegerte myndighet mulighet for å påvirke tjenester og tilbud direkte gjennom sin egen styring.

Ved selskapsorganisering av kommunale tilbud og tjenester er det fortsatt mulig for eier (bystyret) å påvirke drift og gjennomføring av de tjenestene selskapene skal levere, men rammer for dette legges for de fleste av selskapene gjennom økonomiplan på tilsvarende måte som for de kommunale enhetene. Virkemidler for styring er imidlertid andre, som for eksempel fastsettelse av formål og vedtekter, valg og utskifting av styremedlemmer, og resultatdisponering samt finansiering av virksomheten.

4 Kjennetegn ved ulike selskapsformer

4.1 Aksjeselskap (AS)

Et aksjeselskap er et eget rettssubjekt og regnes formelt sett ikke som en del av kommunen, verken organisatorisk, økonomisk eller kompetansemessig. Når virksomheten foregår i et konkurranseutsatt marked kan organisering gjennom et aksjeselskap med markedsorientert ledelse, gi økt konkurransekraft og tilpasningsdyktighet. Selskapsformen åpner også for at kommunen kan være eier sammen med andre kommuner, fylkeskommuner eller private.

Aksjeselskap har egne økonomiske rammer gjennom sine vedtatte budsjetter, og holder investeringer og driftsposter utenfor kommunens budsjett. Skulle selskapet vise seg ikke å være økonomisk bærekraftig vil aksjeselskapsformen begrense kommunens ansvar og økonomiske risiko. Aksjeselskap er selskap med begrenset ansvar. Aksjonærenes økonomiske risiko er begrenset til aksjeinnskuddet, med tillegg av eventuelle eier-lån til selskapet.

Selskapets midler disponeres av selskapets styre og daglig leder. Ønsker kommunen som eier selskapet å ta ut midler, må dette skje etter aksjelovens regler om utdeling av utbytte eller fondsemisjon. Utbytte til eierne kan bare foretas etter forslag fra styret, og må vedtas av generalforsamlingen.

Aksjeselskapets øverste organ er generalforsamlingen, som er eiernes organ i selskapet. Som hovedregel er det styret som ansetter daglig leder og er dennes overordnede. Daglig leder skal styre selskapet etter de planer, retningslinjer og prinsipper styret har vedtatt. I generalforsamlingen kan eierne gjennom vedtak fastsette rammer og gi nærmere regler for styret og daglig leder av selskapet. Det er generalforsamlingen som velger styret.

I generalforsamlingen representeres kommunen ved en fullmektig. Bystyret kan før en generalforsamling avholdes treffe vedtak som binder opp representantens stemmegivning i generalforsamlingen. Holmestrand kommune har eierandeler i aksjefond. Det er kommunens forvaltere som representerer kommunen i generalforsamlinger. Kommunens forvaltere skal for all stemmegivning som tas på vegne av Holmestrand kommune legge kommunens etiske retningslinjer til grunn.

4.2 Interkommunale selskaper (IKS)

Samarbeid mellom flere kommuner og /eller fylkeskommuner kan organiseres som et interkommunalt selskap (IKS).

Selskapet er egen juridisk enhet og er rettslig og økonomisk adskilt fra deltakerkommunene, og det er selskapet selv som inngår og er part i avtaler, og har partsstilling i eventuelle rettssaker og overfor forvaltningsmyndighetene. Den enkelte deltager (kommune) hefter imidlertid ubegrenset for sin andel av selskapets forpliktelser. Selskapet kan derfor heller ikke gå konkurs.

Selskapets øverste myndighet er representantskapet, som er eiernes organ, og som utøver deltakerkommunenes eiermyndighet. Dette innebærer at den enkelte deltakerkommune ikke kan utøve eiermyndighet direkte overfor selskapets styre eller administrasjon. Hver deltakerkommune skal ha minst ett medlem i representantskapet. Deltakerkommunene kan gjennom representantskapet treffe vedtak som binder styret, eller omgjøre vedtak som styret har fattet.

Alle interkommunale selskaper skal ha et styre og en daglig leder som står ansvarlig for forvaltningen av selskapet. Daglig leder ansettes av styret med mindre det er vedtaksfestet at daglig leder skal ansettes av representantskapet. I forvaltningen av selskapet er styret underlagt representantskapet. Styrets forvaltningsmyndighet må videre utøves innenfor rammen av selskapets formål, selskapsavtalen og selskapets årsbudsjett.

Der eierkommunene betaler tilskudd til driften er selskapets budsjett ikke endelig før deltakerkommunens budsjetter for kommende år er behandlet, jfr. kommunelovens § 45.4. Dette betyr at budsjettvedtak som representantskapet gjør i selskapene ikke er endelig før ved slutten av året. En tilleggs-utfordring er også at de enkelte eierne kan ha forskjellig innstilling til størrelse på tilskudd/forpliktelsene i selskapet.

4.3 Kommunale foretak (KF)

Etablering av kommunale foretak KF, følger av kommuneloven. Slike selskap er en del av kommunens virksomhet, både rent juridisk og økonomisk. Foretakets forpliktelser er kommunens forpliktelser, og kommunen er kontraktspart i de avtaler foretaket inngår.

Reglene om kommunale foretak tar særlig sikte på å gi et alternativ for mer selvstendig organisering av kommunale oppgaver. Organisasjonsformen benyttes som regel når både forretningsmessige og samfunnsmessige hensyn skal ivaretas.

By-/kommunestyret er selskapets øverste organ, som kan stifte og oppløse foretak, samt velge styret. Den daglige ledelsen i et KF utøves formelt av styret med delegert myndighet med gitte rammer for driften, og med en operativ daglig leder.

Styret har et overordnet ansvar for organiseringen av foretakets virksomhet. Det er styret og daglig leder som opptrer utad på kommunens vegne.

Som en del av kommunen er foretaket underlagt by-/kommunestyrets budsjettmyndighet. Dette innebærer at de kommunale budsjettene setter rammer for foretakets virksomhet, og styret er bundet av budsjettet.

På mange områder skal kommunale foretak følge de samme retningslinjer som kommunen; innenfor personal, økonomi, finans og innkjøp.

Rådmannen har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor virksomhetens styre eller ledelse, med unntak av at han kan be om at enkeltsaker behandles av bystyret.

4.4 Interkommunale samarbeid

Interkommunale samarbeid følger regler i lov om kommuner og fylkeskommuner, § 27 når samarbeidet har et eget styre som er oppnevnt av by-/kommunestyrene/fylkestinget.

Kommunelovens § 27 gjelder bare for samarbeid som ikke er organisert som eget rettssubjekt. Ønsker samarbeidspartene å etablere samarbeidet som et eget rettssubjekt, må de organisere samarbeidet som et interkommunalt *selskap*.

Styret i et interkommunalt samarbeid må tildeles en selvstendig avgjørelsesmyndighet, men den må begrenses til avgjørelser som angår virksomhetens drift og organisering. Styrets rolle i forhold til samarbeidskommunene må utformes i vedtektene.

På samme måte som kommunale foretak skal interkommunale samarbeid følge de samme retningslinjer som kommunen i forhold til personal, økonomi, finans og innkjøp.

4.5 Stiftelser

En stiftelse skiller seg fra de andre selskapsformene ved at den ikke har noen eiere eller deltakere. Stiftelser er selveiende. Når stiftelsen først er opprettet har stifterne ikke lenger rådighet over formuesverdien som er overført stiftelsen. Stiftelser har dermed intet eierorgan, men kan etter Stiftelsesloven av 2005 ha andre styringsorganer som for eksempel en representativ stiftelsesforsamling.

Stiftelser ledes av et styre oppnevnt i tråd med vedtektene i stiftelsen. Stiftelser må ha et bestemt formål.

Noen erfaringer fra denne styringsmodellen viser at den kan være utfordrende med hensyn til styring, ledelse og oppløsning. En stiftelse kan imidlertid være en egnet organisasjonsform for løsning av bestemte oppgaver som kommunen ønsker å skille ut og gi full selvstendighet.

4.6 Viktige vurderinger ved valg av selskapsform

Det er ulike grunner til at en kommune danner selskap alene eller sammen med andre. I utgangspunktet er spørsmålet om selskapet skal drive med forretningsmessig drift i et konkurranseutsatt marked. Et annet er om etableringen er mer politisk og strategisk begrunnet i forhold til samarbeid med nabokommuner i regionen og/eller det er for å øke bredden i et kompetanse- og fagmiljø. For alle selskap er det nødvendig å være bevisst den utsatte posisjon en kan komme i (ved konkurransevidning) der en opererer i et konkurranseutsatt marked med en eventuell kommunal driftstøtte eller økonomisk avhengighet.

Kommunen står fritt til å velge selskapsform så lenge lover og forskrifter for oppgaveområdet ikke setter begrensninger.

Virksomhetens formål og karakter er viktige kriterier ved valg av selskapsform. I de tilfeller der det er behov for tett oppfølging og kontroll fra eiers side må selskapsformen som velges være tilrettelagt for dette. Eksempel på slike selskaper kan være de som utfører lovpålagte oppgaver for kommunen.

I de tilfeller hvor virksomheten bærer preg av produksjon i form av varer og tjenester, og gjerne i tillegg opererer i et konkurranseutsatt marked, vil en løsere tilknytningsform og dermed økt selvstendighet for selskapet være en fordel.

Før en beslutning om selskapsform tas er det en rekke forhold som bør vurderes. Noen av disse er listet opp nedenfor.

4.6.1 Styring

- ✓ Muligheter og behov for politisk styring.
- ✓ Forholdet mellom kommunens rolle som eier og eventuelt myndighetsutøver.
- ✓ Kompetanse og mulighet for bystyret til å følge opp eieransvaret, aktiv oppfølging.
- ✓ Muligheter og begrensninger mht. delegasjon av myndighet.

- ✓ Flexibilitet – endring av eierforhold/samarbeid med private.
- ✓ Arbeidsgiverpolitisk strategi
- ✓ Etikk og samfunnsansvar

4.6.2 Økonomi

- ✓ Økonomisk ansvar; hvilke forpliktelser påtar kommunen seg.
- ✓ Selskapets økonomiske frihet, krav og eierstyring, kontra det å beholde egen beslutningsmyndighet om prioritering av ressurser.
- ✓ Skatte- og avgiftsmessige forhold.
- ✓ Anskaffelsesreglene.

4.6.3 Konkurransesituasjon

- ✓ Risikovurderinger i forhold til markedet, miljø, kvalitet og kvantitet av den kommunale tjenesten og forholdet til bruker/innbygger.

4.6.4 Administrative rutiner

- ✓ Rapportering og oversikt – hvilke rutiner og administrativ oppfølging er nødvendig.
- ✓ Forholdet til forvaltningslov/offentlighetslov.

5 Eierstrategi

Som nevnt tidligere i meldingen er det slik at når kommunen har valgt å legge deler av sine verdier inn i selskaper, medfører dette også en overføring av styringsretten til disse virksomhetene. Selskapenes styrer og administrasjon skal legge opp virksomhets- og forretningsstrategien innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eier. Det er denne ytre rammen som er eierstrategien. Innenfor denne skal selskapene ha betydelig grad av spillerom. Det mest fundamentale eierspørsmålet er hvorvidt kommunen fortsatt skal være eier. Det er et sett av ulike forhold som inngår i en totalvurdering av dette spørsmålet. Dersom kommunen vedtar at den fortsatt skal være eier, må strategien for eierskapet konkretiseres.

En eierstrategi er en politisk viljeserklæring, og bør evalueres med jevne mellomrom. Det politiske flertallets tanker og vurderinger kan endres på samme måte som eksterne vilkår kan gi grunnlag for å endre eierstrategien.

Eierstrategien bør inkludere en kort beskrivelse av den historiske bakgrunnen for eierinteressen i det aktuelle selskapet, samt de senere års utvikling. Videre bør strategien peke på aktuelle punkter for vurderingen av det fremtidige eierskapet. Eksempler på slike kriterier kan være:

- Kapitalbindingssynspunkt: Stor kapitalbinding kan anses ikke å være ønskelig
- Oppfølgings- og investeringsbehov: Stort behov for aktiv oppfølging med fokus på blant annet ressursbruk og behov for kapitalinnskudd kan ofte anses å være lite ønskelig for kommunen

- Virksomhetsområdets utvikling og risiko: Stort omstillingsbehov og høy risikoprofil kan gjøre fortsatt eierskap mindre attraktivt
- Samfunnsmessig betydning: Stor samfunnsmessig nytte innenfor for eksempel boligbygging/-forvaltning, sysselsetting og lokal næringsutvikling, kan tale for fortsatt eierskap
- Lønnsomhet: God lønnsomhet i dag og i fremtiden gjør det attraktivt å fortsette eierskapet

Vesentlige endringer i forhold som påvirker verdiene, kan resultere i at kommunen må endre sin eierstrategi. Dersom markedet bidrar til å utsette kommunens virksomheter for vesentlig økonomisk risiko, og dersom andre aktører kan produsere de aktuelle varer og tjenester på en bedre måte enn det kommunens selskap kan, bør kommunen stille spørsmål ved om selskapet skal avhendes. Slike betraktninger har Holmestrand kommune gjort i forhold til kraftsektoren. Det kan også være endringer som gjør at kommunen kan vurdere nye felt som krever offentlig innsats for å bli realisert.

Kommunen bør ikke kun vurdere eierskap i forhold til egne behov, men også i relasjon til de behov selskapene vil ha i konkurranse med andre markedsaktører. Relevante vurderinger vil i denne sammenheng være å se på om kommunen kan bidra med nødvendig handlingsrom, kompetanse og kapital slik at selskapene får de samme rammevilkår og muligheter til å utvikle seg som andre markedsaktører.

Et særtrekk ved offentlig eierskap er den dobbeltrolle som kan oppstå ved at det offentlige samtidig er eier og myndighetsorgan. Det er viktig at disse to rollene skilles klart, slik at det ikke kan stilles spørsmål vedrørende favorisering, særbehandling o.l.

6 Krav til godt eierskap

6.1 Eierstyring og eiers krav til selskapene

Eier bør stille styret overfor klare krav om realisering av målene. Eier skal kontrollere måloppnåelsen og holde styret ansvarlig for dette. På den andre siden bør også styrene kunne forvente:

- ✓ Eierkravene er klare og tydelige. Kravene skal være klart kommunisert og ikke gi grunnlag for tvil om hva eier vil oppnå.
- ✓ Kravene skal ha en utforming som gjør at måloppnåelsen kan etterprøves. Det skal på objektivt grunnlag kunne fastslås om eierkravene er innfridd eller ikke.
- ✓ Kravene skal være realistiske. Eiers krav bør være utfordrende og krevende, men innenfor realistiske rammer.
- ✓ Kravene må sikre forutsigbarhet for selskapene. Når kommunen som eier har fremsatt sine krav, må selskapet få frihet og tilstrekkelig selvstendighet til å realisere eiers mål. Eier bør ikke endre sine krav i den tidsperioden selskapet er gitt for å nå målene.

Bystyret stiller følgende generelle krav til alle kommunale foretak og aksjeselskap:

1. Selskapets virksomhet skal tydeliggjøres i vedtektene.
2. Innenfor rammen av vedtektene skal selskapet ha klare mål og strategier for sin virksomhet. I kommunale foretak følger det av loven at bystyret skal vedta selskapets strategi- og handlingsplaner. For aksjeselskapene gjelder at disse skal be om bystyrets syn på forslag til strategi- og handlingsplaner før selskapets styre vedtar disse.
3. Selskapet skal ha et etisk reglement som stiller like store krav til styre, ledere og ansatte som kommunens eget etiske reglement.
4. Alle selskaper Holmestrand kommune har eierinteresser i skal følge lov om offentlige anskaffelser.
5. Selskapet skal ha et internkontrollsystem som er godkjent av revisor.
6. Selskapet skal tilstrebe åpenhet som skal sikre at alle interessenter har tillit til selskapets beslutningsprosesser og måten selskapet styres på.
7. Alle lover og regler som regulerer selskapet skal holdes.
8. Selskapene skal aktivt arbeide for likestilling i virksomheten. Det forutsettes at styrene i selskapene er aktive på dette feltet.
9. De ansattes rettigheter skal ivaretas i henhold til gjeldende lovgivning og avtaleverk som er etablert mellom de aktuelle arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner.
10. Selskapene skal arbeide for å realisere kommuneplanens overordnede mål om en bærekraftig utvikling, universell utforming, helse, miljø og velferd.

Den grunnleggende kontrollformen kommunen har som eier er gjennomgangen av selskapenes årsoppgjør. I løpet av året skal det dessuten være dialog mellom eier og selskapet om saker som anses viktige og prinsipielle. Bystyret skal få seg forelagt selskapenes årsmeldinger, som skal presenteres som er politisk sak. For å være i stand til å følge opp sine eierinteresser er det viktig at kommunen har god kontroll- og oppfølgingskompetanse i sin administrasjon.

Krav til årsrapportering i kommunale foretak og aksjeselskap der kommunen har aksjemajoritet:

1. Selskapets mål og hovedstrategier skal fremkomme i årsrapporten.
2. Årsrapporten skal inneholde oppnådde resultater, herunder økonomiske resultater.
3. Årsrapporten skal inneholde selskapets etiske retningslinjer.
4. Det skal fremkomme hvordan internkontrollen er organisert.
5. Det skal foreligge rapport fra revisor om selskapets interne kontroll, herunder identifiserte svakheter og forslag til forbedringer.
6. Det skal foreligge en HMS-rapport.
7. Styrets evaluering av eget arbeid skal foreligge.

På bakgrunn av årsrapporten skal eier hvert år i vedtaks form klargjøre sine krav og hovedmålsettinger. Gjennom representantskapet skal det sikres at de samme krav blir gjeldende for IKS'er.

Styret er ansvarlig for måloppnåelsen. Dersom styret ikke klarer å oppfylle de krav som eier har definert, må styret og eier vurdere årsakene til at målene ikke ble nådd, og ved manglende måloppnåelse kan styret bli skiftet ut.

6.2 Styrer

6.2.1 Inhabilitet, valgbarhet til styre.

Forvaltningslovens § 6, 1. ledd bokstav e sier at dersom kommunen skal behandle en sak som gjelder et selskap, er styremedlemmer i selskapet inhabile i forhold til å utrede eller avgjøre den kommunale saken. Bestemmelsen sa tidligere at denne inhabilitetsbestemmelsen ikke omfattet selskaper som var fullt ut eid av kommunen. Fra 1.11. 2011 bortfaller dette unntaket.

Lovendringen forbyr ikke politikere og den administrative ledelse å sitte i kommunalt eide selskaper. Det kan tenkes at behovet for tett oppfølging av selskapet og dets styre, medfører at kommunen velger å la rådmannen eller ledende politiker å sitte i styret. De bør imidlertid først vurderes nøye om disse i så fall vil utsette seg for å være inhabile til å delta i forberedelse og vedtak i kommunale saker som gjelder disse selskapene.

Bestemmelsen i Forvaltningslovens § 6, 1. ledd bokstav e, gjelder selskaper. De mest aktuelle er aksjeselskaper og IKS. Kommunale foretak omfattes ikke av lovendringen.

Det følger av forvaltningslovens bestemmelser om inhabilitet, at dersom rådmannen er inhabil i en sak, for eksempel ved at rådmannen sitter i styret i selskapet som saken omhandler, så vil hele administrasjonen være inhabil.

Kommunelovens § 64 nr. 2 sier at kommunens administrasjonssjef eller dennes stedfortreder, ikke kan velges til å sitte i styret i et KF.

6.2.2 Roller – styremedlem og eierrepresentant.

Det er ikke alle spørsmål vedrørende kommunalt eide selskaper som eier skal ta stilling til. Uavhengig av selskapsform har styret og daglig leder definerte oppgaver som eier ikke skal håndtere selv. Rollefordelingen kan grovt angis som følger:

- ✓ Det er eier som definerer selskapets formål og stiller krav til hva selskapet skal levere. Selskapets formål er nedfelt i selskapsavtalen eller vedtektene, samt i vedtak i representantskap eller generalforsamling. Eier har ansvar for å velge selskapets styre og sikre at styret har de nødvendige rammebetingelser for å utøve sin rolle, herunder fastsetting av budsjett. Eier har ansvaret for forholdet til de øvrige eiere.

Eierinteresser utøves formelt i selskapets generalforsamling, representantskap eller andre eiermøter. Det er som regel ordfører, med sin generelle fullmakt, som representerer kommunen i eiermøter, gjerne med bistand fra rådmannen. Eierutøvelsen skal avspeile bystyrets oppfatning.

- ✓ Styret har ansvar for at selskapet når de mål som eier har satt. Innenfor de rammer som eierne har fastsatt gjennom vedtekt og vedtak i representantskap og generalforsamling, har styret totalansvaret for ledelse og utvikling av selskapet, både strategisk og operativt. Styret har ansvar for selskapets økonomi og at selskapets verdier blir forvaltet på en betryggende måte. Styret ansetter og fører tilsyn med daglig leder.

Styret er et kollegium som i felleskap skal realisere selskapets mål. Styreverv er

personlige verv og styremedlemmer skal i sin styrefunksjon ivareta alle eiernes interesser. Kommunen har ikke formell instruksjonsrett direkte overfor styrerepresentanter i IKS eller AS.

- ✓ Den daglige ledelsen i selskapet tilligger daglig leder. I tillegg til å gjennomføre de beslutninger som styret fastsetter skal daglig leder også sørge for at styret har et godt beslutningsgrunnlag, bla gjennom periodisk rapportering av økonomi og status i selskapets virksomhet. Daglig leder skal ikke uten styrets behandling håndtere saker som for selskapet er av prinsipiell eller uvanlig art.

6.2.3 Kompetansekrav til styremedlemmer.

Det å påta seg et styreverv, er et personlig verv. Det betyr at man ikke representerer verken partier, kommunen eller andre interesser, men skal ivareta selskapets interesser. Det er selskapets interesser som er siktemålet for et profesjonelt styre. Dette krever kompetanse. Det er eiers ansvar å sørge for at styret sammensettes av personer som sammen har den nødvendige kompetanse. Det gjelder personlige egenskaper, samt faglig og politisk kompetanse. Den faglige kompetansen omfatter solid kunnskap om den bransjen selskapet opererer i, samt økonomisk og juridisk kompetanse.

Det anbefales at styret:

- ✓ Utarbeider instruks for styret og den daglige ledelse
- ✓ Foretar egnevaluering hvert år
- ✓ Utarbeider årsrapport for selskapets styring og ledelse

For å sikre kontinuitet og kompetanse anbefales at det oppnevnes varamedlemmer og at ordningen med numerisk vara benyttes. Første vara bør inviteres til styremøtene.

Styret skal ivareta den strategiske ledelsen av selskapet innenfor de rammene som er gitt av eierne. I denne rollen bør styret ta føringen i diskusjoner om strategiske veivalg for selskapet. Et kompetent styre skal være en viktig diskusjonspartner og støttespiller for virksomhetens ledelse. Samtidig må styret kontrollere ledelsens arbeid ut fra gitte målsettinger. Styret må derfor ha en uavhengig rolle i forhold til ledelsen. Styret må i forlengelsen av kontrollfunksjonen vurdere selskapets ledelse og endringer i denne.

God styrekruttering bør være en viktig oppgave for kommunen som eier. Styrets sammensetning må avstemmes i forhold til virksomhetens strategiske og forretningsmessige karakter. Styret må være en ressursbase som tilfører innsikt og kunnskap på de områder som er viktige for virksomhetens utvikling, vekst og lønnsomhet. God økonomisk forståelse er en forutsetning da alle selskapene har økonomisk virksomhet. Styret bør også kunne tilby selskapet juridisk kompetanse. Svært mange styresaker vil ha en juridisk dimensjon og denne type kompetanse bør derfor være representert i et styre. De ulike selskaper har ulike bransjemessige utfordringer og særegenheter, og kunnskap om dette bør innehas av styret.

Det er svært viktig at styrets medlemmer forstår den virksomhet som selskapet driver. Ved valg av styremedlemmer er det viktig å klargjøre forventningene til styrene som kollegium og hvilke

krav som bør gjelde både til kompetanse, kapasitet og mangfold, jf. avsnittene nedenfor.

6.2.4 Kompetanse- og kunnskapshensyn

Styresammensetningen må samlet sett gi den ønskede kompetanse og kunnskap for selskapet. Det er nødvendig med solid bransjekunnskap fra den sektoren virksomheten opererer i, samt økonomisk og juridisk kompetanse. For kommersielle virksomheter bør det søkes å velge representanter med erfaring fra næringsvirksomhet. God kjennskap til offentlig forvaltning og politikkutøvelse er viktig i alle selskaper.

6.2.5 Kapasitetshensyn

Styreverv krever betydelig innsats, og omfanget av aktuelle kandidaters øvrige stillinger og verv må være forenlig med den tidsbruken det er rimelig å påregne at styrevervet krever.

6.2.6 Mangfold

Ulik erfaringsbakgrunn vil være en styrke i styrearbeidet. Styrets evne til å analysere et sakskompleks fra ulike synsvinkler blir bedre dersom styret er bredt sammensatt. Det er viktig at kravet om en god kjønnsfordeling i styrene ivaretas.

7 Selskaper

Selskapets navn		Gigafib Holding AS
Organisasjonsform		Aksjeselskap
Eiere		Andel
Høgskolen i Vestfold		4,51 %
Studentsamskipnaden i Vestfold		3,19 %
Uninett AS		2,36 %
Horten kommune		16,15 %
Tønsberg kommune		17,93 %
Stokke kommune		9,47 %
Tjøme kommune		10,72 %
Nøtterøy kommune		21,83 %
Re kommune		8,95 %
Andebu kommune		1,83 %
Hof kommune		2,28 %
Holmestrand kommune		0,79 %
Holmestrand kommunes eierandel		0,79%
Historikk bakgrunn for eierinteressen		
Selskapet ble stiftet 31. mars 2003. Gigafib har i dag et fibernett på ca. 200 km. I overkant av 90 offentlige lokasjoner er knyttet til fibernettet.		
Det heleide datterselskapet Gigafib AS ble stiftet 24. februar 2004 og har som formål å tilby bredbåndskapasitet og bredbåndstjenester til bedriftsmarkedet		
Dette sikrer et topp moderne fibernett til rådhus, skoler, barnehager, institusjoner, offentlige kontorer og høyskoler.		
Begrunnelse for fortsatt eie		Begrunnelse for ikke å eie
Sikre at selskapets strategi er sammenfallende med kommunens fremtidige behov og ønsker.		
Selskapets Formål/formålparagraf		
Selskapets virksomhet er å bygge og drive et høykapasitets datakommunikasjons-nettverk, med det primære formål for øyet å levere datakommunikasjonstjenester til selskapets aksjonærer.		

Selskapets navn		Vestfold Avfall og Ressurs AS (VESAR)	
Organisasjonsform		Aksjeselskap	
Eiere	Aksjer	Andel	
Borre	122	12,07 %	
Hof	14	1,38 %	
Holmestrand	49	4,85 %	
Re	40	3,96 %	
Tønsberg	176	17,41 %	
Tjøme	22	2,18 %	
Larvik	207	20,47 %	
Sandefjord	198	19,58 %	
Andebu	24	2,37 %	
Stokke	49	4,85 %	
Nøtterøy	99	9,79 %	
Lardal	11	1,09 %	
Sum	1 011	100 %	
Holmestrand kommunes eierandel 4,85 %			
Historikk bakgrunn for eierinteressen			
<p>Selskapet ble stiftet i 1997, og aksjene ble fordelt i forhold til folketall i kommunen, og har kontorer på Kjelle ved Tønsberg. Det er ca 200.000 innbyggere i kommunene Vestfold. Selskapet skal ha ansvaret for behandling av matrester og restfraksjoner i forbruksavfallet samt for avfallsdeponering fra de kommuner som er aksjeeiere i selskapet, og kommunene skal overlate selskapet ansvaret for de nevnte oppgaver. Selskapet skal videre drive planleggings- og informasjonsvirksomhet, og det kan påta seg andre oppgaver innen avfallshåndtering for eierkommunene.</p> <p>Selskapet kan også påta seg oppgaver for andre kunder enn eierkommunene, og kjøpe tjenester tilknyttet driften fra andre, dersom dette finnes hensiktsmessig. Selskapet avgjør i hvilken grad driften skal baseres på bruk av egne anlegg, utstyr og mannskap, eller ved leie- og /eller driftsavtaler med eierkommunene eller andre.</p>			
Begrunnelse for fortsatt eie		Begrunnelse for ikke å eie	
Selskapets Formål/formålsparagraf			
<p>Selskapets formål er å ivareta oppgaver innen avfallshåndtering for kommunene i Vestfold. Selskapet skal ha ansvaret for behandling av matrester og restfraksjoner i forbruksavfallet samt for avfallsdeponering fra de kommuner som er aksjeeiere i selskapet, og kommunene skal overlate selskapet ansvaret for de nevnte oppgaver. Selskapet skal videre drive planleggings- og informasjonsvirksomhet, og det kan påta seg andre oppgaver innen avfallshåndtering for eierkommunene.</p> <p>Selskapet kan også påta seg oppgaver for andre kunder enn eierkommunene, og kjøpe tjenester tilknyttet driften fra andre, dersom dette finnes hensiktsmessig. Selskapet avgjør i hvilken grad driften skal baseres på bruk av egne anlegg, utstyr og mannskap, eller ved leie- og /eller driftsavtaler med eierkommunene eller andre.</p>			

Selskapets navn		Vestfold Interkommunale Vannverk IKS (VIV)
Organisasjonsform		Interkommunalt selskap
Eiere	Andel	
Andebu kommune	0,98 %	
Horten kommune	15,75 %	
Holmestrand kommune	5,12 %	
Hof kommune	0,62 %	
Nøtterøy kommune	12,68 %	
Re kommune	0,60 %	
Sandefjord kommune	28,32 %	
Stokke kommune	4,49 %	
Tjøme kommune	2,17 %	
Tønsberg kommune	29,27 %	
Sum	100 %	
Holmestrand kommunes eierandel		5,12 %
Historikk bakgrunn for eierinteressen		
<p>I desember 1953 ble det fremlagt et forslag om en felles vannforsyning med Farris som vannkilde. Vannverket, slik vi kjenner det i dag, sto ferdig i 1968. Vannverket betjener store deler av Vestfold fylke, og holder høy kvalitet på vannet som blir levert. Det legges stor vekt på kvalitetssikring gjennom daglige laboratorierutiner. Fra 1. januar 2004 er selskapet organisert som et IKS.</p>		
Begrunnelse for fortsatt eie		Begrunnelse for ikke å eie
<p>Kostnadseffektiv og sikker leveranse av vann. Eierkommuner sikrer finansiering av nødvendig investering.</p>		
Selskapets Formål/formålsparagraf		
<p>Selskapets formål er på en kostnadseffektiv måte å levere tilstrekkelige mengder med drikkevann av offentlig godkjent kvalitet til eierkommunene på like vilkår fra egne vannverk i Farris og Eikeren. Dersom vannverkene kapasitet er tilstrekkelig, kan selskapet selge vann til jordvanning eller selge drikkevann til kunder utenfor eierkommunenes forsyningsområder.</p> <p>Selskapet kan, når det fremmer selskapets og eiernes formål, inngå samarbeid med andre virksomheter og delta på eiersiden i selskaper med begrenset ansvar og i interkommunale selskaper.</p>		

Selskapets navn	Nord-Jarlsberg Avfallsselskap IKS	
Organisasjonsform	Interkommunalt selskap	
Eiere	Andel	
Holmestrand kommune	23,00 %	
Hof kommune	6,00 %	
Horten kommune	62,00 %	
Re kommune	9,00 %	
Sum	100 %	
Holmestrand kommunes eierandel	23 %	
Historikk bakgrunn for eierinteressen		
Selskapet ble stiftet 31.1.2003, og skal drive med innsamling og håndtering av avfall.		
Begrunnelse for fortsatt eie	Begrunnelse for ikke å eie	
Selskapets Formål/formålsparagraf		
Selskapets formål er å ivareta deler av eierkommunenes renovasjonsbehov, herunder å anlegge, drive eller leie ut felles interkommunale mottak og avfallsbehandlingsanlegg. Selskapet skal drive informasjon, koordinering, rådgiving og tilrettelegging av forhold vedrørende avfallsbehandling i den utstrekning kommunene nærmere bestemmer.		
Selskapet kan være deltaker i andre selskap relatert til avfallsbehandling og gjenvinning.		

Selskapets navn		Holmestrand kulturfestival AS	
Organisasjonsform		Privat foretak med begrenset ansvar (aksjeselskap m.v.)	
Eiere	Andel		
Holmestrand kommune	40 %		
Hydro Aluminium	10 %		
Gjensidige Nor	5 %		
Nordea AS	5 %		
AS Broad Way	5 %		
Aven AS	5 %		
Holmestrand Handelsforening	5 %		
Gjerts Marked AS	5 %		
Holmestrand Fjordhotell AS	5 %		
Bilbjørn AS	5 %		
Swinglett	5 %		
Det lykkelige valg	5 %		
SUM	100 %		
Holmestrand kommunes eierandel 40 %			
Historikk bakgrunn for eierinteressen			
Selskapet ble stiftet 9.2.2001. Holmestrand kulturfestival er organisert som et aksjeselskap. Holmestrand Kulturfestival AS driver virksomhet innenfor et mangfoldig spekter av kulturopplevelser, for de fleste aldersgrupper og på ulike arenaer som står i forhold til selve arrangementet. Holmestrand kommune eier 40 % av aksjene. De resterende 60 % eies av næringslivet og foreningslivet i Holmestrand.			
Begrunnelse for fortsatt eie		Begrunnelse for ikke å eie	
Selskapets Formål/formålsparagraf			
Selskapets virksomhet er å fremme at aktivt kulturliv i Holmestrand.			

Selskapets navn		Vestfold Festspillene AS	
Organisasjonsform		Aksjeselskap	
Eiere		Andel	
Vestfold fylkeskommune		60,00 %	
Andebu kommune		1,00 %	
Horten kommune		5,00 %	
Hof kommune		1,00 %	
Lardal kommune		1,00 %	
Larvik kommune		7,00 %	
Nøtterøy kommune		3,00 %	
Re kommune		2,00 %	
Sande kommune		1,00 %	
Sandefjord kommune		7,00 %	
Stokke kommune		2,00 %	
Svelvik kommune		1,00 %	
Holmestrand kommune		2,00 %	
Tjøme kommune		1,00 %	
Tønsberg kommune		6,00 %	
Sum		100 %	
Holmestrand kommunes eierandel		2 %	
Historikk bakgrunn for eierinteressen			
Begrunnelse for fortsatt eie		Begrunnelse for ikke å eie	
Selskapets Formål/formålsparagraf			
Vestfold festspillene AS skal:			
<ul style="list-style-type: none"> • Gjennom et årlig festspill presentere regional, nasjonal og internasjonal kunst og kultur med hovedvekt på musikk og annen scenekunst. • Samarbeide med, utfordre og være tilstede, i fylkets kommuner. 			

Selskapets navn		Våleveien Produkter AS
Organisasjonsform		Aksjeselskap
Eiere	Andel	
Holmestrand kommune	100,00 %	
Sum	100 %	
Holmestrand kommunes eierandel		100 %
Historikk bakgrunn for eierinteressen		
Selskapet ble stiftet 23.5.1991, og ble omdannet til et heleid kommuneforetak 23.6.2000.		
Begrunnelse for fortsatt eie		Begrunnelse for ikke å eie
Selskapets Formål/formålsparagraf		
Gjennom forskjellig produksjons- og salgsvirksomhet skal Våleveien Produkter skape grunnlag for sysselsetting av yrkeshemmede, samt rekruttere blant særlig svake grupper, primært mennesker med psykisk utviklingshemming.		

Selskapets navn		Vestfoldmuseene IKS	
Organisasjonsform		Interkommunalt selskap	
Eiere		Andel	
Vestfold fylkeskommune		36,00 %	
Horten kommune		8,50 %	
Hof kommune		1,50 %	
Larvik kommune		16,00 %	
Re kommune		1,50 %	
Sande kommune		1,50 %	
Sandefjord kommune		16,00 %	
Svelvik kommune		1,50 %	
Holmestrand kommune		1,50 %	
Tønsberg kommune		16,00 %	
Sum		100 %	
Holmestrand kommunes eierandel		1,5 %	
Historikk bakgrunn for eierinteressen			
Stiftelsesdato er 22.1.2009.			
Begrunnelse for fortsatt eie		Begrunnelse for ikke å eie	
Virksomheten er i hovedsak finansiert gjennom langsiktige avtaler med eierne, og tilskudd fra staten. De økonomiske utsiktene er stabile og det økonomiske grunnlaget for fortsatt drift er til stede. Grunnlaget for å videreutvikle museumstjenestene i Vestfold er godt.			
Selskapets Formål/formålsparagraf			
§ 4 i Selskapsavtalen:			
Vestfoldmusene IKS skal drive og videreutvikle museene i Vestfold samt være et kunst-, historie-, naturhistorie- og museumsfaglig kompetansesenter for hele fylket. Museet skal forvalte og samle inn kunst-, natur- og kulturhistorisk materiale og eventuelle antikvariske bygninger. Det skal drives et systematisk arbeide rundt felles bevaring, forvaltning og dokumentasjon av samlingene og legges til rette for forskning, kunnskapsutvikling og formidling av lokal, regional, nasjonal og internasjonal kunst og kulturhistorie.			

Selskapets navn	Interkommunalt arkiv for Buskerud, Vestfold, Telemark	
Organisasjonsform	Interkommunalt selskap IKS	
Selskapet eies av til sammen 46 kommuner og 2 fylkeskommuner.		
Holmestrand kommunes eierandel	2,49 %	
Historikk bakgrunn for eierinteressen		
Selskapet ble opprettet i 1992 for å hjelpe kommunene til å opprettholde sine arkivfunksjoner.		
Begrunnelse for fortsatt eie	Begrunnelse for ikke å eie	
Effektivt og hensiktsmessig arkivdepot. Deltagelse forutsetter eierandel.		
Selskapets Formål/formålsparagraf		
Formålet med selskapet er å legge forholdene til rette for medlemmenes rasjonelle, funksjonsdyktige og effektive gjennomføring av arkivlovens intensjoner og bestemmelser. Selskapet skal kunne fungere som arkivdepot for deltakerne samt selge kompetanse og arkivtjeneste til andre. Selskapet skal kunne fungere som fylkesarkiv for deltakende fylkeskommuner, og skal kunne motta privatarkiv.		

Selskapets navn		Vestfold interkommunale Brannvesen IKS	
Organisasjonsform		Interkommunalt selskap IKS	
Eiere		Andel	
Horten kommune		23,50 %	
Nøtterøy kommune		19,00 %	
Tjøme kommune		4,30 %	
Tønsberg kommune		36,00 %	
Holmestrand kommune		9,20 %	
Re kommune		8,00 %	
Sum		100 %	
Holmestrand kommunes eierandel		9,2 %	
Historikk bakgrunn for eierinteressen			
Opprettet i 1.9.2000. Hensikten med et felles interkommunalt brannvesen er å dra nytte av de samlede ressurser, og dermed øke effektiviteten.			
Begrunnelse for fortsatt eie		Begrunnelse for ikke å eie	
Effektiv drift og kostnadskontroll. Kommunal kjerneoppgave.			
Selskapets Formål/formålsparagraf			
Selskapet har som formål å ivareta deltakerkommunens forpliktelser etter Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann og eksplosjonsvernloven) datert 14. juni 202, Lov om forurensninger og om avfall (Forurensningsloven) kap. 6, <i>akutt forurensning</i> , samt Lov om kommunal beredskapsplikt, sivil beskyttelsestiltak og sivilforsvaret § 15 pkt. 3 og 4.			